Pro Index | Journal of Innovation in Educational and Social Research
Volume: 1 Issue: 4 Year: 2023
ISSN: 2992-894X | http://journals.proindex.uz

ZAMONAVIY TA'LIM JARAYONIDA MASOFAVIY TA'LIM TIZIMILARINING O'RNI

Ernazarov Alisher Ergashevich
Samarqand iqtisodiyot va servis instituti o'qituvchisi
alexchigatay1213@gmail.com
Boymurodov Hayitmurod
Samarqand iqtisodiyot va servis instituti talabasi

Annotatsiya: Masofaviy ta'lim tizimlari zamonaviy ta'lim jarayonida muhim o'rin tutadi. Axborot texnologiyalarining rivojlanishi va Internetning mavjudligi bilan ta'limning yangi shakllari paydo bo'ldi, bu esa o'z navbatida bilim olish uchun cheksiz imkoniyatlar yaratadi. Masofaviy ta'limning asosiy afzalliklaridan biri o'quvchilarga materialni o'rganish uchun qulay bo'lgan vaqt va joyni tanlash imkonini beruvchi moslashuvchanlikdir.

Kalit so'zlar: Shu tufayli masofaviy ta'lim tizimlari ilgari geografik joylashuvi, oilaviy sharoiti yoki boshqa sabablarga ko'ra sifatli ta'lim olish imkoniyatiga ega bo'lmagan kishilarga ta'lim olish imkoniyatini beradi.

INTRODUCTION

Masofaviy ta'lim tizimlari zamonaviy ta'lim jarayonida muhim o'rin tutadi. Axborot texnologiyalarining rivojlanishi va Internetning mavjudligi bilan ta'limning yangi shakllari paydo bo'ldi, bu esa o'z navbatida bilim olish uchun cheksiz imkoniyatlar yaratadi. Masofaviy ta'limning asosiy afzalliklaridan biri o'quvchilarga materialni o'rganish uchun qulay bo'lgan vaqt va joyni tanlash imkonini beruvchi moslashuvchanlikdir. Shu tufayli masofaviy ta'lim tizimlari ilgari geografik joylashuvi, oilaviy sharoiti yoki boshqa sabablarga ko'ra sifatli ta'lim olish imkoniyatiga ega bo'lmagan kishilarga ta'lim olish imkoniyatini beradi. Bundan tashqari, masofaviy ta'lim tizimlari o'quv jarayonini individuallashtirish imkonini beradi. Talabalar o'z o'quv rejasini va o'quv materialini o'rganish tezligini mustaqil ravishda rejalashtirish imkoniyatiga ega, bu ularning individual ehtiyojlari va o'quv xususiyatlarini hisobga olish imkonini beradi. Har bir talaba o'zi alohida e'tibor bermoqchi bo'lgan fanlarni mustaqil tanlashi va o'qituvchi va auditoriyadagi dars jadvaliga bog'liq holda o'zi uchun qulay vaqtda o'rganishi mumkin. Shuningdek, masofaviy ta'lim tizimlari o'quv jarayonini o'z-o'zini tashkil etish va o'zini o'zi boshqarish ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam beradi. Talabalar mustaqil va o'z bilimlari uchun mas'uliyatli bo'lishlari kerak, chunki materialni o'rganish va o'quv topshiriqlarini bajarish mustaqil ishni talab qiladi. Bu, o'z navbatida, mustaqillik, mas'uliyat, vaqtni boshqarish va qaror qabul qilish kabi muhim kompetentsiyalarni rivojlantirishga yordam beradi.

Masofaviy ta'lim tizimlari, shuningdek, til to'siqlari va turli madaniy farqlar to'siqlarini engib o'tishga imkon beradi. Ma'lumotni taqdim etishning turli formatlaridan foydalanish, shuningdek, turli mamlakatlardan kelgan o'qituvchilar va boshqa talabalar bilan muloqot qilish imkoniyati orqali madaniyatlararo muloqot va tushunishni rivojlantirishga yordam beradigan bilim va tajriba almashish mumkin bo'ladi.

Masofaviy o`qitish – eng yaxshi an'anaviy va innovatsion metodlar, o`qitish vositalari va formalarini o`z ichiga olgan sirtqi va kunduzgi ta'lim singari axborot va telekommunikatsiya texnologiyalariga asoslangan ta'lim formasidir.

Masofaviy o`qish – bu yangi axborot texnologiyalari, telekommunikatsiya texnologiyalari va texnik vositalariga asoslangan ta'lim tizimidir. U ta'lim oluvchiga ma'lum standartlar va ta'lim qonun-qoidalari asosida o`quv shartsharoitlari va o`qituvchi bilan muloqotni ta'minlab berib, o`quvchidan ko`proq mustaqil ravishda shug`ullanishni talab qiluvchi tizimdir. Bunda o`qish jarayoni ta'lim oluvchini qaysi vaqtda va qaysi joyda bo`lishiga bog`liq emas.

Masofaviy ta'lim – masofadan turib o`quv axborotlarini almashuvchi vositalarga asoslangan, o`qituvchi maxsus axborot muhit yordamida, aholining barcha qatlamlari va chet ellik ta'lim oluvchilarga ta'lim xizmatlarini ko`rsatuvchi ta'lim kompleksidir.

Masofaviy ta'lim tizimlari zamonaviy ta'limda muhim rol o'ynaydi, ayniqsa COVID-19 pandemiyasi jarayoni davrida bunga ehtiyoj juda oshib ketdi. Masofaviy ta'lim ba'zi imkoniyatlarini keltirib o'tamiz:

1. Foydalanish imkoniyati: Masofaviy ta'lim tizimlari talabalarga joylashuvidan qat'i nazar, dunyoning istalgan nuqtasidan ta'lim olish imkonini beradi. Bu, ayniqsa, chekka hududlarda yashovchi yoki mahalliy maktab va universitetlarda mablag'lari cheklangan yoki malakali xodimlariga ega bo'lgan odamlar uchun juda muhimdir.

2. Moslashuvchanlik: Masofaviy ta'lim tizimlari talabalar uchun o'rganish vaqti va joyida moslashuvchanlikni taklif qiladi. Bu ularga ishlash yoki boshqa afzal ko'rgan mashg'ulotlar bilan shug'ullanish imkonini beradi, shuningdek, sayohat qilish yoki boshqa joyga ko'chirish paytida o'rganish uchun imkoniyatlar yaratadi.

3. Xilma-xillik: Masofaviy ta'lim tizimlari ta'limning turli darajalarida mavjud bo'lgan keng doiradagi kurslar va dasturlarni taklif etadi - maktab ta'limidan tortib, kasbiy ta'lim va hatto doktorlik darajasigacha. Bu talabalarga o'z qiziqishlari va maqsadlariga mos keladigan kurslarni tanlash imkonini beradi.

4. Individuallashtirish: Masofaviy ta'lim tizimlari talabalarning individual ehtiyojlari va qobiliyatlariga mos ravishda moslashtirilishi mumkin. Bu ularga o'z tezligida ishlash va kerak bo'lganda qo'shimcha yordam va yordam olish imkonini beradi.

5. Innovatsiyalar: Masofaviy ta'lim tizimlari ko'pincha virtual va to'ldirilgan reallik, moslashuvchan ta'lim va interaktiv platformalar kabi yangi texnologiyalar va o'qitish usullarini joriy qiladi. Bu yanada samarali va qiziqarli o'rganishga yordam beradi va ta'lim sohasida innovatsiyalarni rivojlantirishni rag'batlantiradi.

Yuqoridagilarni hisobga olinganda masofaviy ta'lim kompleksi ancha qulayliklarga ega ekan. Lekin, nima uchun masofaviy ta'lim kerak bo`lib qoldi? – degan savol tug`ilishi tabiiy. Bu savolga javob tariqasida quyidagilarni sanab o`tish mumkin:

- Ta'lim olishda yangi imkoniyatlar (ta'lim olishning arzonligi, vaqt va joyga bog`liqmasligi va boshqalar).
- Ta'lim maskanlariga talaba qabul qilish sonining cheklanganligi.
- Ta'lim olishni xohlovchilar sonining oshishi.
- Sifatli axborot texnologiyalarining paydo bo`lishi va rivojlanishi.
- Xalqaro integratsiyaning kuchayishi.

Yuqorida sanab o`tilgan sharoit va imkoniyatlar masofaviy o`qitishga ehtiyoj borligini ko`rsatadi. Umuman olganda masofaviy ta'limning maqsadiga quyidagilar kiradi:

1) Mamlakat miqyosidagi barcha hududlar va chet eldagi barcha o`quvchilar, talabalar, ta'lim olishni xohlovchilarga birdek ta'lim olish imkoniyatini yaratib berish.

2) Yetakchi universitetlar, akademiyalar, institutlar, tayyorlov markazlari, kadrlarni qayta tayyorlash muassasalari, malaka oshirish institutlari va boshqa ta'lim muassasalarining ilmiy va ta'lim berish potensiallaridan foydalanish evaziga ta'lim berishning sifat darajasini oshirish.

3) Asosiy ta'lim va asosiy ish faoliyati bilan parallel ravishda qo`shimcha ta'lim olish imkoniyatini yaratib berish.

4) Ta'lim oluvchilarni ta'lim olishga bo`lgan ehtiyojini qondirish va ta'lim muhitini kengaytirish.

5) Uzluksiz ta'lim imkoniyatlarini yaratish.

6) Ta'lim sifatini saqlagan holda yangi prinsipal ta'lim darajasini ta'minlash.

Masofaviy o`qitishning ta'lim tizimida bir-biridan farqlanuvchi model va shakllari mavjud bo`lib, ular quyidagi qo`llanish shartlari bilan farqlanadi:

- geografik shartlar (masalan, mamlakat territoriyasi, markazdan uzoqlikda joylashuvi, iqlimi);
- mamlakatning axborotlashuvi va kompyuterlashtirish umumiy darajasi;
- kommunikatsiya va transport vositalarining rivojlanish darajasi;
- ta'lim jarayonida axborot va kommunikatsiya texnologiyalari vositalarining qo`llanish darajasi;
- ta'limda qo`llaniladigan an'analari;
- masofaviy o`qitish tizimi uchun ilmiy pedagog kadrlar mavjudligi va ularning salohiyati va boshqalar.

Yuqoridagilarni xulosa qilib shuni aytish mumkinki, masofaviy ta'lim kompleksini ta'lim muassasalariga joriy etilishi har tomonlama foyda keltiradi. Oliy ta'lim tizimida bu kompleksni joriy qilish uchun barcha shart-sharoitlar mavjud. Respublika miqyosidagi barcha Oliy ta'lim maskanlari (OTM) kompyuter, axborot va kommunikatsiya texnologiyalari bilan yaxshi ta'minlangan. Ularning barchasi Internet tarmog`iga ulanganlar. Ushbu texnologiyalarni ta'lim tizimiga keng joriy etish OTMlari oldiga qo`yilgan ko`p muammolarni o`z paytida xal etishga yordam beradi.

Shunday qilib, masofaviy ta'lim tizimlari zamonaviy ta'limda muhim va ajralmas rol o'ynaydi. Ular bilim olishda yangi ufqlarni ochib beradi, hamma uchun ta'lim olish imkoniyatini ta'minlaydi va o'quvchilarning bilim olish ko'nikma va malakalarini rivojlantirishga hissa qo'shadi. Bularning barchasi masofaviy ta'lim tizimini sifatli va zamonaviy ta'limni ta'minlashda ajralmas vositaga aylantiradi.

Umuman olganda, masofaviy ta'lim tizimlari mavjudlik, moslashuvchanlik, xilma-xillik, individuallashtirish va innovatsiyalarni ta'minlash orqali zamonaviy ta'limda muhim rol o'ynaydi. Dunyo globallashuvi va axborotga boy bo'lishi bilan ular muhimroq va talabga ega bo'lib bormoqda.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR VA INTERNET MANBAALARI:

1. Ergashevich, E. A. (2023). TALABA YOSHLAR MEDIASAVODXONLIGI-DAVR TALABI. *ИННОВАЦИИ В ПЕДАГОГИКЕ И ПСИХОЛОГИИ*, *6*(3).
2. Turakulov, O., & Ernazarov, A. (2023). TALABALARNING INTELLEKTUAL QOBILIYATLARINI RIVOJLANTIRISH USULLARI. *Евразийский журнал социальных наук, философии и культуры*, *3*(11), 70-75.
3. Ergashevich, E. A. (2017). Implementation of Modern Pedagogical Technologies in the Process of Training Sessions. *Asian Journal of Multidimensional Research (AJMR)*, *6*(5), 37-47.
4. Ergashevich, E. A. (2023). Internet Tarmog ‘I Xizmat Turlarining Zamonaviy Tahlili. *Journal of Innovation in Education and Social Research*, *1*(3), 174-176.
5. https://www.researchgate.net/publication/348916562_MASOFAVIY_TA'LIM_TIZIMI
6. https://www.samdu.uz/uz/news/17638
7. https://cyberleninka.ru/article/n/zamonaviy-ta-limda-masofaviy-o-qitish-tizimi
8. https://kompy.info/1-masofaviy-talim-tushunchasi-masofaviy-oqitish-usullari-masof-v2.html
9. https://cyberleninka.ru/article/n/oliy-ta-lim-muassasalarida-masofaviy-ta-limni-o-qitish-tizimlari-va-amaliy-imkoniyatlari